

Vindkraft i Birkenes – noen aktuelle spørsmål og svar

Vindkraftsaken i Birkenes har pågått gjennom mange år. Fortsatt er det mange spørsmål som berører kommunen og lokalbefolkningen. Vi har forsøkt å finne svar på noen aktuelle spørsmål:

Hvorfor er et lokalt vedtak i Birkenes så viktig, når det egentlig er Tina Bru som bestemmer?

24.06.21. skal politikerne i Birkenes behandle en sak som formelt handler om å anbefale et ja eller nei til utsatt idriftsettelse for det planlagte vindkraftanlegget, som allerede har fått rettskraftig konsesjon. I praksis er det imidlertid slik at det lokale vedtaket i Birkenes med stor sannsynlighet vil avgjøre om det blir en utbygging eller ei. Etter beslutningen i Birkenes, skal OED ved Tina Bru gjøre vedtak om utsatt idriftsettelse for Oddeheia og Bjelkeberget Vindkraftanlegg. OED har ved flere anledninger vært tydelige på at de vil legge betydelig vekt på anbefalingen fra kommunestyret. Dermed er det stor sannsynlighet for at det lokale vedtaket i Birkenes kommunestyre i praksis vil være helt avgjørende for om vindkraftanlegget kan realiseres.

Hvordan er eiendomsskatten på vindkraftanlegget i Birkenes beregnet?

I økonomi- og handlingsplan for 2021-2024, som ble vedtatt av kommunestyret 11.12.20, er det forutsatt eiendomsskatteinntekter fra vindkraftverket på kr 5,6 mill. i 2023, og tilsvarende beløp i 2024. Størrelsen på estimerte eiendomsskatteinntekter fra vindkraftverket baserer seg på opplysninger mottatt fra RWE høsten 2020 om hvilke investeringer som selskapet forventer å gjøre i materielle verdier. På dette tidspunktet estimerte kommunen takstgrunnlaget til å utgjøre ca. 800 millioner kroner. På et industrielt anlegg som et vindkraftverk, beregnes det per i dag en eiendomsskatt på 7 promille. Dette ligger til grunn for den estimerte skatteinntekten. Når vindkraftverket eventuelt blir bygget og satt i drift, vil det bli taksert. RWE har bekreftet at oppdaterte tall for investeringen i Oddeheia og Bjelkeberg vindkraftanlegg er på samme nivå som da de hadde flere turbiner i planen. Det legges opp til å produsere tilsvarende energi med færre turbiner med økt produksjonsevne. Dermed er det forventet at totalinvesteringen vil være på nivå med tidligere forventninger.

Hva skjer hvis Stortinget eller kommunepolitikere endrer på eiendomsskatten?

I tilleggsavtalen garanterer RWE årlige innbetalinger på nivå med estimert eiendomsskatt i minst 10 år, selv om det gjøres andre politiske vedtak i perioden. Tilleggsavtalen tydeliggjør også at innbetalingene deretter blir minimum 75% de neste 10 årene, og 55% de siste 10 årene. Dermed er nivået på innbetalinger fra vindkraftverket/eiendomsskatten i stor grad forutsigbart gjennom hele perioden. RWE har en egen avdeling som skal sikre at alle aktiviteter gjennomføres i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Avdelingen har vurdert det slik at tilleggsavtalen bør signeres etter at lokale politiske vedtak er gjort. Ellers kan avtalen være problematisk i forhold til europeiske konkurranseregler (ESA). Dermed kan ikke avtalen signeres av RWE før etter kommune-styrets behandling 24.06. Kommunen har imidlertid fått et brev fra ledelsen i RWE som understreker at avtalen vil gjøres gjeldende, etter at kommunen har tatt sitt vedtak om utsatt idriftsettelse. Politikerne kan dermed forvente at tilleggsavtalen vil bli signert, hvis RWE får mulighet til å realisere utbyggingsprosjektet.

Har endringer i revidert nasjonalbudsjett noen verdi for kommunen?

I revidert nasjonalbudsjett som ble sluttbehandlet i Stortinget 18.06.21. er det enighet om følgende;

- Vertskommuner for vindkraftanlegg **skal** få en større del av inntektene.
- Det **skal** innføres en moderat avgift som gjelder for både nye og gamle vindkraftverk.
- Avgiften **skal** konkretiseres i statsbudsjettet for 2022, etter en høringsrunde høsten 2021.

Dermed bekrefter revidert nasjonalbudsjett at det vil bli økte inntekter til vertskommuner for vindkraftanlegg. Dette er like sikkert som alt annet som er vedtatt i Revidert nasjonalbudsjett.

Hva kan vi forvente at en ny avgift vil kunne gi Birkenes?

Sentrale aktører har vurdert sannsynlig nivå på en moderat avgift ut ifra nivå på andre tilsvarende ordninger. Det er bred enighet om at avgiften trolig vil bli mellom 1,3 øre og 2 øre per produserte kWh. Den ESA-godkjente naturressursskatten for vannkraft er på 1,1 øre/kWh til kommunen og 0,2 øre/kWh til fylkeskommunen, totalt 1,3 øre/kWh. Fagmiljøer mener at det er lite trolig at en ny avgift for vind skal legges på et lavere nivå. Med 1,1 øre i avgift per produsert kWh til kommunen, vil Birkenes kommune få 3 millioner årlig. Dette er basert på den gjennomsnittlige årlige produksjon som forventes av vindanlegget. Beregnet produksjon er basert på vindressurs, turbinstørrelse, produksjonsberegning og mengde strøm som vindanlegget har tillatelse til å levere via Agder Energi Nett. Den samme gjennomsnittsmålingen for årlig produksjon er lagt inn i alle beregninger av inntekter og kostnader til vindanlegget. En moderat avgift til vindkraftkommunene er vedtatt i Revidert nasjonalbudsjett, og er dermed like sikkert og forutsigbart som andre skatter og avgifter som er vedtatt i samme budsjett.

Hvordan kan RWE si at lokale leverandører vil få oppdrag, når ingen kontrakter er signert?

RWE har valgt sine hovedleverandører med tilhørende lokale underleverandører. Dette er forpliktende for alle parter, selv om endelige kontrakter først skrives når RWE har gjort sin investeringsbeslutning. For erfarne entreprenører som Repstad, TT Anlegg og Hitachi-ABB er dette helt normalt. Det er slik de er vant til at det fungerer i store utbyggingsprosjekter. Nye Veier jobber f.eks. på samme måte i sine veiprojekter. At ingen kontrakter er signert i denne fasen er uproblematisk. Den innledende konkurransen for valg av hovedleverandører for infrastruktur og elektromekaniske tjenester er avgjort. Resultatet ble offentliggjort 11.06. RWE valgte leverandørene med størst grad av lokalt innhold, inkludert forpliktelse om betydelige leveranser fra lokale bedrifter i Birkenes. Nå starter en videre konkretiseringsfase der betingelsene for kontraktene avtales nærmere.

Hva betyr utbyggingen for lokale bedrifter i Birkenes?

Hovedleverandørene har forpliktet seg til å bruke lokale bedrifter i Birkenes. Repstad og TT anlegg har avtalt leveranser knyttet til infrastruktur med Asbjørn Mollestad & Sønner, Engesland Drivstoff, BL Anlegg, IPEC Miljø, Steffen Fidjeland AS, Knut Suggelia, Hovstad Maskin, Skog og anleggsdrift, Ribe Betong og John Olav Fidje AS. Når det gjelder elektromekaniske tjenester har Hitachi-ABB lagt opp til å bruke leverandører som blant annet; OneCo, Koab og Aanesland. Nevnte bedrifter vet at de får oppdrag hvis prosjektet blir realisert. Begge hovedleverandørene vil bruke den lokale løsningen for overnatting, mat og andre tjenester, med leveranser fra Fidjes mat, Engesland handel, Røyland gård, lokale overnattingssteder mv. Foreløpig er det konkretisert lokale underleveranser til verdi av minst 50 millioner. Når prosjektet starter vil det oppstå nye behov, der hovedleverandørene ønsker å benytte mest mulig lokale aktører. Utbyggingen vil dermed bety mye for mange lokale bedrifter.

I tillegg har prosjektet stor betydning for 3B, som får mulighet til å levere glassfiber til lokale vindturbiner i Birkenes. 3B har 70-80% av sine inntekter fra vindkraft. Dermed betyr dette mye for selskapets omdømme som tilbyder til vindbransjen. Ny koblingsstasjon på Bjelkeberget vil også bety mye for stabil leveranse av fornybar strømforsyning med nok energi og effekt til 3B og annen lokal industri.

Realisering av et 140 meter høyt pilotårn i tre har stor betydning for Aanesland fabrikk, men vil også gi direkte oppdrag i størrelsesorden 10-15 millioner til andre lokale bedrifter. Et visnings-/pilotårn vil også berede grunnen for flere salg, som kan gi store muligheter for lokale bedrifter i årene fremover.

Hvorfor er det så mye fokus på store regionale selskaper, i stedet for bedrifter fra Birkenes?

Det finnes ingen bedrifter i Birkenes som er store nok til å gi tilbud på de store oppdragene. Dette har vært kjent fra start. Derfor har det vært avgjørende for Vindmuligheter å bygge gode relasjoner til større regionale aktører. Disse har mange lokalt ansatte i Birkenes, og vil i tillegg bruke flest mulig mindre lokale bedrifter som underleverandører. 11.06. offentliggjorde RWE at de har valgt tilbyderne med mest lokalt innhold, både for infrastruktur og elektromekaniske tjenester. Dette betyr at selskaper som Repstad, TT Anlegg og OneCo får en stor del av leveransen til vindkraftanlegget. Repstad og TT Anlegg har alene over 50 lokalt ansatte innenfor 30-40 minutters reisevei fra utbyggingsområdet. Disse vil bruke over 70 000 timeverk i prosjektet. Utbyggingen vil ha enorm betydning for bedriftenes lokalt ansatte og deres familier. I tillegg kommer innsats knyttet til elektromekaniske tjenester og leveranser fra lokale bedrifter i Birkenes. Lokal innsats knyttet til koblingsstasjonen til Agder Energi nett kommer også i tillegg. Det gjør også andre delprosjekter knyttet til bruer, veitubedring mv.

Infrastruktur og elektromekaniske tjenester har en oppdragsverdi på mer enn 330 millioner. En stor del av arbeidet vil bli gjort av selskapenes lokale ansatte. ReTT (Repstad /TT) og Hitachi ABB har allerede vært i dialog med lokale bedrifter om leveranser til en verdi av minst 50 millioner (se over). Nevnte lokale firmaer er kjent med at de vil få oppdrag via hovedleverandørene, hvis vindprosjektet blir realisert. Et aktivt ønske om bruk av mest mulig lokale underleverandører var avgjørende for RWE sitt valg av hovedleverandører.

Kan RWE love at det faktisk blir 4-6 lokale arbeidsplasser på Engesland?

I avtalen mellom kommunen og RWE er det beskrevet et driftssenter med 4-6 ansatte. Med erfaring fra andre lignende vindkraftverk, i og utenfor Norge, vet RWE at det kreves minst så mange lokalt ansatte for å sikre kontinuerlig drift av anlegget 24 timer i døgnet, 365 dager i året. Dette konkretiseres blant annet gjennom en arbeidsplan som krever minst 4-6 ansatte på det lokale anlegget. I tillegg til egne ansatte vil RWE trenge lokale tjenestetilbydere for vedlikehold, utbedringer, snørydding, møtefasiliteter, overnatting, servering, dagligvarer, drivstoff mv. Totalt sett vil et lokalt driftssenter på Engesland bidra betydelig til lokal verdiskaping og stedsutvikling. Så snart RWE har gjort sin investeringsbeslutning, vil de ansette en leder for driftssenteret som får et hovedansvar for videre utvikling og drift på lokalt nivå. Øvrige ansettelse gjøres før ferdigstilling av anlegget. RWE har et ønske om å finne flest mulig kompetente ansatte med lokal tilhørighet.

Er det sant at det vil blinke kontinuerlig med røde og hvite lys fra vindmøllene?

Det er riktig at vindturbinene må merkes av hensyn til flytrafikk. Om det skal benyttes lysmerking, vil dette gjøres med skjermede lys, som primært kan ses fra fly. RWE jobber med å få godkjent en løsning med digitale signaler. Om dette godkjennes, vil det ikke være behov for lysmerking. Endelig løsning er ikke avklart, men eventuell lysmerking vil uansett være lite synlig fra bakkenivå.

Vindkraft i Birkenes – økonomiske konsekvenser

I tabellen har vi samlet informasjon om økonomiske konsekvenser som kan forventes av vindkraftanlegget:

Elementer med økonomiske konsekvenser	Med utbygging	Uten utbygging
1. 5,6 millioner i eiendomsskatt årlig i 10 år ($5,6 \times 10 = 56$)	56 mill.	0
2. Videre eiendomsskatt garantert de neste 20 år ($5,6 \times 10$) x 0,75 + ($5,6 \times 10$) x 0,55	72 mill.	0
3. Ny moderat avgift til vertskommunen (3 mill. årlig i x 30 år)	90 mill.	0
4. Samskapingssenter i Birkeland sentrum/driftssenter på Engesland	20 mill.	0
5. Driftssenter på Engesland (dersom kommunen bygger og eier)	Årlige leieinntekter	0
6. 4-6 lokale arbeidsplasser på Engesland	Skatt og ringvirkninger	0
7. Lokale tjenester gjennom 30 år. Flere millioner årlig.	Flere millioner årlig	0
8. Minst 330 millioner til regionale entreprenører med lokalt ansatte	330 mill.	0
9. Minst 50 millioner til lokale bedrifter (av de 330 mill. over)	50 mill.	0
10. Pilotår i tre: minst 10-15 mill. + videre muligheter	10-15 mill.	0
11. Trafikksikring, utvikling på Herefoss, andre samfunnsnyttige tiltak	5,3 mill.	0
12. Støydempende tiltak, utover det som er lovpålagt (3,2+3,2)	6,2 mill.	0
13. Årlig utdeling til kultur og idrett	250 000,-	0

1. *Eiendomsskatt*: Beskrevet i aktuelle spørsmål og svar.

2. *Videre eiendomsskatt*: Som beskrevet i tilleggsavtalen, se aktuelle spørsmål og svar.

3. *Moderat avgift til vertskommunen*: Beskrevet i aktuelle spørsmål og svar.

4. *Samskapingssenter/driftssenter*: Etter ønske fra kommunestyret, har det opprinnelige innovasjonshuset blitt til et samskapingssenter, som skal lokaliseres i Birkenes sentrum - et innovativt utviklingsmiljø og møteplass mellom næringsliv, gründere, bank, bibliotek og andre offentlige tjenester. I tillegg ønsker kommunen et driftssenter, lokalisert til Engesland. RWE har forpliktet seg til å bidra med 20 millioner i investeringskostnader knyttet til samskapingssenteret og eventuelt driftsbygg, dersom RWE skal bygge dette.

5. *Driftssenter på Engesland*: Kommunen kan om ønskelig bygge og eie bygget på Engesland, og få leieinntekter fra RWE gjennom hele driftsperioden. Uansett vil bygging og vedlikehold gi oppdrag for lokale håndverkere.

I kommunens økonomiplan er investeringen anslått til 10,6 millioner.

6. *Lokale arbeidsplasser på Engesland*: Beskrevet i aktuelle spørsmål og svar.

7. *Kjøp av lokale tjenester gjennom 30 år*: Vindkraftanlegget skal driftes og vedlikeholdes gjennom 30 år. En rekke behov knyttet til praktisk drift, bygg/vedlikehold, tilsyn, administrasjon, overnatting, bespising mv. Omfanget vil avhenge mye av lokale bedrifters innsats for å selge seg inn. RWE vil trenge leveranser for flere millioner hvert år, og ønsker å benytte lokale tilbydere.

8. *Minst 330 millioner til entreprenører med regional forankring*: Beskrevet i aktuelle spørsmål og svar.

9. *Minst 50 millioner til lokale bedrifter (av de 330)*: Beskrevet i aktuelle spørsmål og svar.

10. *Pilotår i tre*: minst 10-15 millioner + muligheter i fremtiden: Om vindutbyggingen blir realisert, kan Aanesland fabrikk starte bygging av et 140 meter høyt pilotår i tre. Prosjektet har et totalbudsjett i størrelsesorden 50 millioner, der minst 10-15 millioner vil gå direkte til lokale bedrifter i Birkenes. Et fullskala pilot- og visningstårn kan berede grunnen for salg av en rekke nye tårn i årene fremover. Dette vil gi store muligheter for mange bedrifter.

11-12. *Avbøtende og kompenserende tiltak*: I avtalen med RWE er det lagt inn avbøtende og kompenserende tiltak til en totalverdi på 8,5 millioner. 3,2 av disse går til avbøtende støydemping, utover det som kreves i loven.

Grunneierne har i tillegg satt av 3,2 millioner av sine inntekter fra vindkraftverket til avbøtende støydemping, utover det som kreves i loven. Resterende 5,3 millioner går til generelle trafikksikkerhetstiltak, utviklingstiltak på Herefoss og andre aktiviteter. Kommunen har stor frihet til å velge tiltak med størst mulig samfunnsnytte.

13. *Lokalt bidrag til kultur og idrett*: Grunneierne ønsker å bidra til videre utvikling av et godt lokalmiljø gjennom å dele ut kr. 250 000,- pr. år i 30 år til kultur og idrett i Birkenes kommune.

Kilder og dokumentasjon:

På vindmuligheter.no er det lagt ut en sak med kilder og nærmere dokumentasjon.

